

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. X. De seditiōnibus ex Religione vberiūs disputatum, & Reipublicæ ac
religionis status anno 1617.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

tia& legem abrogari volūt. Pericles non magni momenti causam esse confiteretur, sed agi libertatem, tenari patientiā Athenarū, Si n. nunc imperiū accipiant, tolerandum dcinceps esse. Idque non modo vt orator maximus, sed etiam vt fidus consiliaris perficiat. Nam reuera omnium libertati imminabant Lacedæmonij, & ceteræ ciuitates imperium appetebant, quare & omnes pei& diderunt.

§. 10. Seditio leuisissima Othonis tempore nota est, ex incommoda armorum distributione. Tacit. l. 1. hist. recenset in hunc modum. Parvo initio vnde nihil timebatur, sub Othono orta sedatio prope verbi excidio fuit. Se- primam decimam cohortem colonia Hoffensi, in urbem acciri Otho iussit. Armandae eius cura Vario Crispino Tribuno e praetorianis data. Is quo magis vacuo, quietis castri, iussa ex- queretur, vehicula cohortis, incipiente nocte, onerari aperto armamētario iubet. Tempus in suspicionem, causa in crimen, af- fectioni quietis in tumultum eualebat. Et vīsa inter temulentos arma cupidinem sui mouere. Frenit miles, & Tribunos centu- riones, & proditoris arguit, itaquam familia senatorum ad per- niciem Othonis armarentur. Pars signari & vino graues, pessi- mus quisque in occasionem predarum, vulgus, vt mos est, cuiusque motus noui cupidum, & obsequia meliori nox abstulerat. Re- fistentem seditioni tribunum, & seuerissimum ceterum ob- truncant raptā arma, nudati glādī, insidentes equis urbem a Palatium petunt. Erat Othoni celebre contumaciam, timerit ipse & timerit a cōtūcī. Dilabitur magistratus & senes famina per- tenebant, & diversa vīris itinera incerta at laterebant. Mi- litum imperiū ne foribus quidem Palatii coercitus, quo minu- cionium irrumperent: ostendi sibi Othonem expostulantes. Vulnerato tulso Martiale Tribuno, & Vitellio Saturnino pre- fecto Legionis, dum ruentibus obſtinent, vndīg, arma & mina- modo in Centuriones Tribunosq; modo in Senātū vniuersum lymphatis cæco pauore animis, & quia neminem vnam defi- nire ne poterant, licentiam in omnes poscentibus: donec Otho contra decus imperii thorō infīstens, precibus & lacrymis egrō cohibuit. Redierantq; in castra inuiti. Fecit id Otho in se- ditione Romanæ vrbis periculosisissima, castra sedatio forum post primum tumultū ingreditur, milites bla- da oratione mitigat aut perstringit, neque in plure quam duos (qui perditū & temulentū) animaduertit: atque seueritatis modus grata acceptus, com- politi; ad præsens milites, qui coērcerit nō poterant

§. 11. In consulta principum liberalitas etiam diffunditur, ut cordiarum crebro dat causam, cum enim alicui donatur, quod alter suum esse contendit, lites eo usque ad arbitrium, ut ne donator quidem sospire eas possit. Ita factum in Belgio anno 1007. Balduinus Barbatus comes Flandriæ, post multa obsequia in Henricum II. Imperatorem, & conciliatum favorem, dono ab illo obtinuit Wallachiam cum alijs Zelâdiæ insulis, & matrem simul discordiæ, rixarum & bellorum inter Fladros & Hollandos, quæ tam aspera & diurna fure, ut spatio quadringentorum annorum per interualia durauerint, Hollandis ius suum & liberalem donationem, ad Ludouicum Cæsarem, Ludouicij Pij filium, referentibus. Flandris vero à recentiore Henrici donatione nullatenus cedentibus.

Cum capiti
oculizq; non
credit cor-
pus, male
resp. geritur
S. 12. Mihi quoq; difficile videtur libertatem cu-
stodire, ybi dux est vnu quis quidē, ted cui parua, & qua
precaria potestas, quem dum honoris causa eligunt
quasi suspectum custodiunt, vt nec ipsi, nec dux turu
videatur. Marinus Falerius à Venetis dux electus, de
lere lenatum statuit, & nisi per cōscios drecta res fu-
isset, flagitium perpetrassem. Quod etiam Biamonti
Teupoli perfidia instituerat facere, factaque magna
cāde tandem vietus est. Egnat. l.4. Hinc consultum
est, vel nullum ducem, vel talem eligere, qui pe-
cūtias & aratam nihil possit, nam leges
parum fortes continēdā ambitioni, animi ho-
minum parum sunt sta-
biles.

C A P V T X.
De seditionibus ex Religione vberius dispu-
tatum, & Reipublicæ ac religionis
status anno 1617.

S. I. **M**AGNA pars bellorum, calamitatumque, & seditionum, aut ab religione est, aut prætextu religionis; quapropter pluribus ea de re agendum: quod quamvis l. de pace Germaniae, & corona de Jubilorum egerim, eadem tamen sibi hic liber deposit. Nullius n. rei tam auidos fore posteros existimo, quam ut cognoscant, quid celebratissimo sæculo nostro aetatum sit, si quis vberiora desiderat, Jubilum Jubilorum consulat.

§. 2. Duplex est omnino genus hominum quod
negocia religionis iudicat; Quidam multitudinem
ac varietatem opinionum, crebramque mutationem
considerantes, omnem penitus religionem contem-
nunt, libros tamē eristicos, & certamina comparant,
ac legunt, vt alienis litibus animos pascant. Horum
expertus sannas, & irrisiones Sibrandus Lubbertus,
sele vlcscit, atq; ita eos describit præf. contra Fa-
ustum Socinum. *Maxima pars hominum sinistræ iudicat de*
laboribus & curiis, quas Doctores in explicanda & defendenda
doctrina Christiana ponunt. Multi enim Religionem tanquam
inanem fabulas, & terriculamenta ad hominum animos per-
cellendos excoxit, at rident, & subfannant: hi putant omnes
contentiones de dogmatis Christianis doctrina tantum esse lo-
gomachias, & quia ipsi in corde suo omnem Religionem rident,
eamq; nullum alium ob finem pretendunt, quam vt emergant;
suis animis metuunt aliorum animos, indignanturq; & fre-
munt, cum vident aliquem esse, qui ipsorum cupiditati suscep-
ture, iudiciorib; applaudere recusat. Hi homines mūdā gloria
inflati conqueruntur communem tranquillitatem diversitate
religionis perturbari; cum tamen ipsi sepe tam perulanti inge-
nio sint, vt versitos homines supponant, qui noua dogmata cu-
dant; vt dum pī doctores se illis opponunt, ipsi se his spectaculis
oblectent, & doctrinam, quam oderant, & Jouere videri volūt;
populo exosam reddant; accidit etiam, vt cum omnia fussum
& deorsum voluere in animo habeant, certamina in doctrina
concentit; vel eos, qui ea mouent, Joueant, impediuntq; ne lites
in doctrina mortale legitimo iudicio componantur, aut decidantur,
& quod omnium miserrimum est, cum sint dogmatis do-
ctrina Christiana imperit, summum de illis iudicium sibi ar-
rogant, perinde ac si accusis de coloribus recte iudicare posit: qui
paulo moderatores sunt, delectantur quidem doctrinam purita-
re, sed non putant eam tantu momenti esse, vt propter eam tan-
tas contentiones, tantaq; certamina subre debeamus.

3. Hi quidem inipij sunt, & Deo abominati, quos
Illi **foris**, vocat Ps. 1.1. Propheta David. Sunt il-
li omnibus hæreticis pestilentiores; nam hæretici in
vnum errorem, aut plures impellunt, hi vero omnem
fidem, omnemque errorum spernit, & planè in athe-
mum abeunt, itaq; **λανθασα** sunt, reprebenses, irrifores,
vt Aquila Ponticus verit, sunt **λαθασα** transgressores,
vt quinta, & sexta editio: **εμβετα**, impotentes, vt Sym-
mach. R. David **λιγον** ait esse homines aputos in sciæta ad
malum, & versutos, & loquentes mala supra filios hominum,
& dantes opprobrium & malum supra filios hominum. Hanc
ob causam verus Bibliorum interpres verit, pestilens-
tes, cum dixit: **Et in cathedra pestilentia non sedet**. Ita & 72
interpretes **κατὰ τὴν καθέδραν λαθασάς**, & **in cathedra pestilen-
tiarum**; Imd & Symmach. Prou. 20.1. **λαθασάς δὲ**, pe-
stis est vinum. Et Prou. 9. Vbi noſter **τοῦ** verit, illas, & 72. **κατὰ**, Symmach. ait **κατὰ τοὺς τεῖχους**, & si pestilentia
fias. Voluit tot modis S. **irritores** cōpelere, vt cer-
to cōstatet nihil esse præterim in cœlia religionis pe-
stilentia irruptione, & contemptu. Omnia enim natu-
ra iura illi violant, & celestis me verena spargunt,
magisq; veritatis, quam vlli hæretici, oblitus sunt. Cu-
ius duplex cœla est.

§.4.Prior

hen in der Thür. Pfalz vnd Brandenburg.

Ecce Palatinum, & Brandenburgicum jubilum vocat Euangelicum, & quod magna deuotione sit peractum. Itane Matthia, tu quoque Caluinizas? Tibi jubilatum Caluinianum videtur Euāgelicum, & deuotum? Si ita est, verum igitur est; si Euangelicum, si deuotum, vestrum igitur est falso. An tu ex occultis illis Caluminis, quos Saxones pertimescunt?

Nullo modo, inquietus, odi Calunitas ego ~~te~~ ^{te} dico, nam in tertia concione, pag. 115. Inter fanaticos statui Sacramentarios, verba mea sunt. Hierher gehörten insonderheit die Sacramentarer / Zwinglianer / vnd Caluniten. Dieses Geschmerz / hr meine geliebte im Herrn / hat in Wahrheit grosse Zerstörung vñ Verwüstung / hat ein grosses Gestenf in die Hochzeit Gottes gemacht / vnd der reinen Göttlichen Lehr sich bößlich mutwillisch vnd halskärrig widergeset.

Huc etiam pertinent præcipue Sacramentarij, Zwingiani, & Caluinista. Hæc conluij; carissimi mei in Domino, magnum profecto conturbationem, & confusionem, magnum etiam fetorem in nuptias Dei intulit, & sepius doctrinæ malitiose, petulant, contumaciterque oppofuit. Hæc tu quidem dicas, & in eadem approbas omnia, quæcumque Lutherus in Zwingianos dixit. Sed impostorem, & irrisorem te probant verba eodem ore calida & frigida. Jubilant Caluinistæ, eos tu in aula velut politicus pie facere profliteris, in templo condemnas. Si in Palatinatu & Brandenburgica prouincia malitiose, petulant, contumaciter puræ doctrinæ oblitunt, non igitur pie in tāto malo iubilare possunt: supitemus est gradus malitiae de malitia gloriari. Hi sunt igitur **מִצְרָיִם** peccatis, irrisores, quorum alius est in palatio, alius in templo sermo.

§.6. Alterum est genus hominum vehemens, asperum, zeloticum, opinionum suarum perditae amans, propagandæ religionis, ad quam impedit, audiūm. Huius generis sunt fere hodie Lutherani, qui vbi quietatem tueruntur, Caluiniani, quos Rigidos vocant, eos enim alii fere Zelotas appellant. Sed tamen tales etiam nobis de pingit molles in Belgio Sibrandus Epistola ad Ecclesiam quæ est Londini, p.2. Sun etiam arrogantes & superbi homines, qui omnia vanagloria, & inani fastu honore que meruntur, cum vident doctrinam laudi duci, si quid noui in alijs disciplinis inueniant, etiam sibi laudabile fore putant, si quid in sacra Theologia inveniatur possum. His quia vera Theologie imperiti sunt, desperant se Orthodoxæ doctrina explicatione aut defensione deci, & noniem parare posse: quia tamen vanagloria turgent, & laude cupiditate ardent, omnia perturbant, vi innotescant, malumque turbando ecclesis inclare cere, quam in vera Orthodoxaque Religione sine gloria consenserent. Cum animaduertunt doctrinam viros sibi preferri indigantur: & cum illos neque scientia, neque pietate, neque eruditio, neque eloquentia, neque agendi dexteritate, neque vlla honesta arte superare possunt, conuertunt se ad artes malas, insinuant se Aula, vt quos virtute vincere nequeunt, ope auxiliisque Aulicorum opprimant: & quod omnium sedis istum est, simulant orthodoxam religionem, prese ferunt fiducium defendende doctrinam sane, surani in confessiones, & Catecheses receptas, hoc ipsum in surandum propriæ manus subfignitione testantur: & tamen omnibus viribus sanam doctrinam eamque publico receptam oppugnant, prædant & nouam suis discipulis callide inculcant, Orthodoxos Pastores & Doctores per calumniam deferunt, concitanti in illos Magistratus ciuiles, pellant illos suis sedibus, & in illorum locum errorum suorum (quos seminauerunt) alumnos substituant.

Inter hos igitur religio iactatur, utraque enim pars
piis, & orthodoxis imminet, zelotæ iurgis, calum-
niis, bello premunt, irritores in sinum gaudent, de e-
uentu securi.

Hoelaudat,
& culpat
Caluinia-
nos.

Zelotæ homines sunt periculosis simæ superstitionis.
Artes mollium Caliginosorum.

¶ 4. Prior rerum, quæ credenda proponuntur difficultas, & sannis rudium obnoxia profunditas. Iudeos olim & Christianos subsannabant gertiles, cum de innocentie protoplastorum nuditate, de fraude serpentis, de orbis diluvio narrarent, quæ omnia sarcinam, & blasphemis dictiis eludebant. Quando serpentes loqui defiſſerent? quo cultro costam Adamo Deus excidisset? Hinc pari modo fabulas suas credi, aut hec nō credi volebant. In nostrâ religione quam multa contra sanctissimam Trinitatem, Incarnationem, Crucem D̄o M̄i i imp̄iſe iocati sunt irrisores? Altera causa est, quia omnis vera religio leges, & ceremonias haber alias, quibus animi deſiſio, & patientia grauita & religiosè exercetur, queque libertati, & superbia humana, quæ sine dignitatis est retinendi illa, repugnare videtur. Huiuscemodi erat apud Iudeos circumcisio, ob quam ludibrio genibus erant, verpi, apellæ, recutiti per contumeliam, vocitabantur, hinc apud Aristophanem cum multa in senem coniuncta dixiſerit seruulus, ea claudit quasi coronide, & iurat se existimare Απόλλωνα εἰναι, circumcisum esse; Plura fuit apud Christianos, ut baptizari, inungiri, confiteri, sanctorum pedes lauare, aliaque, quæ ut nobis sunt Dei virtus, ita illuforibus sunt itaſtitia. Magnam autem vim habent amarulenta dicta, & iocis ad animos frangendos, hinc multi Iudæorum, quos pudebat signaculi fœderis, præputia adducebant, vt quocunque modo se imp̄iſe infideliū facetijs subducerent.

Inter hos etiam numero illos, qui certam religionem profertur, sed tantum sui commodi gratia, aliam vero religionem, à quā capitalissime confortes suos disferre nonant, interdum infestissime persequuntur, interdum vero tanquam veram agnoscent, ita olim Bucerus, alij fecerē.

§. 5. Exempla *m̄ḡ x̄ēv̄as̄is n̄c̄l̄as̄* imposturæ irri-
foræ annus 1617. dedit innumera; omnium enim co-
cionum jubilariarum argumenta ad irrisiōnem per-
tinēt Catholicorū, quibus tamen tota martyriū
Eccl̄ia, cum sancti patribus contumelias afficitur.
Sed de illa vituperandi, laudandi eandem reli-
gionem inconstitutia, accipe lector duo insignia do-
cumenta, Abrahamum Sculterum Hajdelbergen-
sem, & Matthiam Hocab Hoeneg Dresdensem con-
cionatorem. Abraham in Epistola ad Illustrissimam
Loylam Julianam Illustrissimi Friderici quarti vidu-
am, inter principes Euangelicos numerat, serenissi-
mum Christianum Danus regem, Illustrissimum Jo-
annem Georgium Saxonie Electorem, item Illustrissimos
Joannem Calsimum, & Joannem Ernestum
Saxonie duces; item Braunschweigenses, Wirtember-
genses, aliosque principes, qui Lutherani sunt, nec in
fuis ditionibus ipsum Sculterum ferrent. At in con-
cione sua enumerat multos principes, qui illam fi-
dem, quam Danus, Saxo, aliquę profertur, ditionib-
us suis elecerunt, Lutheranos pr̄dicatorēs proscri-
pserunt, ideoque D E M laudat, & Lutheranis in-
fultat.

Eadem penitus in postura Matthias Hoe, & principi suo, & auditoribus imponit. Nam in epistola sua ad Joannem Georgium Illustris. Saxonie Electorem p. 2. ita fatur. Ja. Ew. Churf. En. haben ungewisheit mit ihrem Christ. Ebblichste Example viel andern Potentaten vnd furnehme Euangelische Stande in und außerhalb des Römischen Reichs angesetzt / das in unterschiedenen Königreichen / Thurn und Fürsten-thumberg / Landen vnd Herrschaften / die Euangeli-schen ebe vmb die Zeit / ihr Jubelzeit auch ausgeschrie- ben vnd mit grosser Andacht gehalten haben. Dan so viel nun mit der Zeit Nachrichtung zu kommen / so ist dergleichen geschehen / in den beiden Königreichen Dennenmark vnd Schweden / verglichen ist gesche-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Pleriq[ue] princi-
cipes sequuntur.

Liber et ciui-
tates lenius
mutarunt
religionem.

Miscentur
hic Luther-
ani, & Cal-
viniani, de
que vide
Hoe, Trewo
hersige
Warnig
corra Scul-
terum.

§.7. Religionis & politice gubernationis magnam esse affinitatem libris de pace Germaniae ostendit. Alia enim aliam trahit, & crebro commutat, omnes religione ducuntur, sed in Germania, principum apud multos, quam Dei venerabilior est præscriptio. Hinc sepius in plerisq[ue] Germania partibus mutata est religio, etiam in liberis quibusdam imperii ciuitatibus, quæ tamen, quod ex viuus voluntate non pendeant, reliquis perseverantiores esse solent in p[ro]posito. Bremma, Westfalia, aliaeq[ue] nonnullæ vrbes, cum auidè Lutherismum haufissent, breui eum fastidio, non sine regimini concusione, & magnatum exiliis eiecerunt; aliae cōtrario cum initio Zwinglianisum professa essent, ut Memminga, Lindauum, Argentoratum, Orlamunda ad Lutherismum deinde inclinarūt. Vetus hæc alias, & alibi. Ut vero quasi in synopsi statu principum quoad religionem videoas, sic habeto omnes Reges & principes Europa, si Turcam excipias, vel antiquam fidem profiteri, vel Lutheranam, vel quam vocant reformatam, cuius primipili Carolstadius, Zwinglius, Calvus fuere. Reges & principes Evangelicos in hunc modum recenseret Abrah[am] Scultetus in epist. ad Illust[ri]s. viduam Loysam Julianam.

§.8. Haidelberge 11. Novemb. ann. 1617. quo tempore in viuis erant, regnumq[ue] tenebant sequentes Evangelici Reges, Electores, Principes Magnates. Jacobus Magnæ Rex Britannæ. Christianus 4. Rex Danie. Gustavus Adolphus, Rex Suecia. Fridericus 5. Comes Palatinus Rheni, Dux Bauariae, Elector. Joannes Georgius, Dux Saxonie, Elector. Joannes Sigismundus, Marchio Brandenburg. Elect. Archiepiscopi Magdeburgenses & Bremenses. Joannes Comes Palatinus Rheni, Dux Bipontinus. Joannes Calimirus, Dux Saxonie. Joannes Ernestus, Dux Saxonie. Georgius Wilhelmus Marchio Brandenburgensis, Dux Juliæ, Clivie, Bergie, Borussie, &c. Joannes Georgius Marchio Brandenburg. Dux Borussie, Silesia, &c. Joachimus Ernestus, Marchio Brandenburg & Anspacensis. Christianus, Marchio Brandenburg, & Colmbacensis. Fridericus Vlricus Dux Brunsvicensis. Joannes Albertus, ipsiusque Dominus frater Duxes Meichelburgenses. Joannes Fridericus } Duces VVirtembergenses Ludouicus Fridericus } & Deckenses, Comites Fridericus Achilles } Mompelgardenes. Magnus Duces Holstia, Pomeranie, Luneburgi & Lauburgi. Mauritius } Ludouicus Landgrauii Hassia. Philippus Georgius Fridericus, Marchio Badensis. Joannes Georgius, Christianus, } Principes Anhaldini. Augustus, } Ludouicus, Rudolphus, Heinricus V. Venceslaus } Duces Monsterbergenses Carolus V. Venceslaus } & Olsnicenses. Joannes Christianus } Duces Silesia, Berg, & Georgius Rudolphus } Ligni. Dn. Mauritius, Princeps Orangensis. D. V. Vilhelmus, Comes Nassau. Gubernator Frisiae.

IN GALLIA RELIGIONIS REFORMATÆ
lumina & columnæ, erant præcipue.

Heinricus, Dux Bullionensis, superius Mareschalcus, duorum filiorum patens, quorum alter Fridericus Princeps Sedanensis, alter Heinricus Vicecomes Turaine.

Heinricus Dux Thours & Tremoille, vnâ cum fratre Domino de Soubize.

Dux de Sully, & filius ipsius Marchio de Rosny.

Dux de Delfiguiers.

Marchio de Candale, Dux de Espernon natu maior filius.

Comes de la Suse.

Comes de Ruffy.

Dominus Vidame de Chantres.

Dn. Philippus de Plessis Mornay.

Dn. de la Force, multiq[ue] alii proceres, vt in numerum non veniant nobiles magno numero.

PER VNGARIAM ET TRANSLVANIAM
Ecclesiæ Reformatarum Nury.

Gabriel Bethlen Princeps Transylvaniæ, partium Regni Vngariae Dominus, Siculorum Comes. Stephanus Bethlen, Capitanus Husztiensis, Praefectus Marmarossa.

Franciscus Redoi Comes Comitatus Bichoriensis, Capitanus Varadien.

Franciscus

Georgius } Perini Comites Abauj varientes.

Gabriel

Stephanus Török Comes Hunyadiensis, Hæres & Capitanus Papensis.

Georgius Rakoci Comes Sarosiensis, Capitanus Onodiensis, eius frater.

Sigismundus Rakoci.

Franciscus Battyni Comes Comitatus Soproniens.

Nicolaus

Georgius } Zerini Comites Szaladiens.

Paulus Nadazdi Comes Castriferrei.

Thomas Nadazdi.

Stanislaus Turzo de Bethlen falua, Comes Scepusi. Emericus Turzo Comes Arutensis.

Petrus de Reua Comes Turociensis.

Stephani Illyeshazi vidua cum filio Comite Tricini.

Petrus Forgats de Gimes Lib. B.

Nicolaus Forgats de Gimes Lib. B. Capitanus Sætheniensis.

Michaël Karoli Lib. Baro.

Stephanus Nyari Lib. B.

Stephanus Tököli Lib. B. in Keszmark.

Thomas Szetzi Lib. B. & filius Georgius Szetzi.

Sigismundus Præpostvani Lib. B.

Joannes } Listius Lib. B.

Stephanus

Nicolaus Botskai Lib. B. in Köuerd.

Franciscus Banffy à Losonez Lib. B.

Stephanus Kakoni Lib. B.

David Zolyomi Lib. B. in Szekelyhida.

Francisci Pacrot Vidua.

Sigismundus } Mariafi.

Paulus

Andreas Kapi.

Stephanus Korlat Capitanus Szenderöuensis.

Joannes Bakos in Ozyan.

Ladislaus Barkoci Vice Comes Comitatus Zeleniens.

Stephanus Pethnehazi Comes Szarandien. Capitanus in Zenö.

Wolfgangus Kamuti.

Caspar Petö Capitanus Gesztelien.

Balthasar Kouats Capitanus Galankiens.

Thomas Oknai Capitanus Szodeniens.

Et alii quampliū nobiles Vrbium, Ciuitatumque ciues spectatissimi Orthodoxi.

POLONIE IN REGNO EVANGELICÆ VE-
ritatis se se auctoritas profitebantur.

Dn. Raphael, Comes Lefno, Castellanus Bislickens.

Comi-

Comites Ostrorodij, Domini Latafcij.
Dn. Firlej, Sienekij, Vrotoscfij, Coraicfij, Sbancfij,
Przymscfij, Orzechorii, Goluchouii, Reii, Sieniut-
z, Bronieuii, Dunikonii, Potokii, & inumeriali.

IN LITHVANIA CVRSVI EVANGELII
calcaria admouabant, omni laude cumulatisimi Principes.

Dn. Janusius & Christophorus Radziuili. Nā alio-
qui adiutabilem Ecclesie Euangelicę nauabant o-
peram.

IN BOHEMIA D. VVéceslaus de Budouuitz
IN MORAVIA Dn. Carolus de Zerotin. Baro-
nes.

§. 9. In his tamen magnopere obseruandum est,
principes illos, prouincialq; partim esse Lutheranas,
partim reformatas vt vocant. Deinde subditos Re-
formatorum magnam partem Lutheranos, atq; ex-
stimate se magna in perfecione veritati, & haec tenus
quidem liberationem ab Euagelicis Lutheranis fru-
stra exspectabant, nunc spē suam damnam cogun-
tur, & tensim frenum recipiunt: de eorū in ritā spe
testantur Saxones motiuia 12. cur non sit pax in eunda
cum Calvinianis: Exiguam Protestantes in iurius essent gra-
tiam, inno exortationes portius, & genitus aduersum se excita-
turi apud eos, qui inter Calvinianos habitant, & a statibus Au-
gustana confessionis breui se liberandos, & Calvinisnum ab-
olendum esse confidunt, serios exspectant, siquidem isti auditio-
ne nepericerent, eos cum Calvinis eandem iam tibiam inflare,
& quinq; quod dicitur, esse paria concedere. Quo facto, sane
urbis & motibus haud exiguis in Ecclesia Dei apud Christia-
nos in firmos ansa, causaq; preberetur.

§. 10. Catholicam Religionem colebant ac tuta-
bantur, & verum constantie Jubileum celebrabant
hi principes.

IN GERMANIA, EX DOMO AVSTRIACA.

M Atthias Imperator Augustus.
Ferdinandus Rex Bohemiae, Hungariae.
Maximilianus Archidux Austriae Ordinis Teutonici
magnus Magister.

Albertus Archidux Austriae, Dux Brabantiae, &c.
Leopoldus Archidux Austriae Episcopus Argentor.
& Passauensis.

Carolus Archidux Austriae Episcopus Brixensis, V-
ratislauensis.

Joannes Swickardus Archiepiscopus Moguntinus
Elector &c.

Ferdinandus Archiepiscopus Colonien. Elector &c.
Dux Bavarie &c.

Lotharius Archiepiscopus Treuiren. Elect. &c.
V Vilhelmus Senior Bavarie Dux Comes Palat. &c.

Maximilianus Dux Bavarie Comes Palatinus, &c.
Albertus Dux Bavarie, Comes Palarinus.

V Wolfgangus V Vilhelmus, Dux Bavarie Neobur-
genf. Juliacens. &c.

Emmanuel Philibertus Saubaudia Dux.
Henricus Lotharingia, &c. Frâcifus Lotharing. &c.

Episcopi in Germania plurimi.

Marcus Archiepiscopus Salisburgensis Romanæ se-
dis Legatus.

Joannes Godefridus Bambergensis & Herbipolensis,
Francia Orientalis Dux.

Philippus Christophorus Spirens. Supremus Came-
ræ Augusta Judex.

R. Curiensis.

Georgius Godefridus VVormatiensis.
Theodorus Paderbornensis.

Jacobus Constantiens.

Henricus Augustanus.

Guilhelmus Basiliensis.

Alios Principes, Comites, Barones, Magnates o-
mitto, vti & ciuitates liberas, ac Respublicas in Ger-
maniâ, Heluetiaque.

In Italia.

Paulus Quintus primæ Sedis, & Ecclesiæ omnium
matris Pontifex, cum statu Ecclesiastico quem vocat.
Deinde regnum Neapolitanum cum Sicilia, Sardi-
nia, Corsica, Liguria. Magnus in his ducum, comi-
tum, nobilium numerus.

His si nobiles ditesque Venetas adiungamus, re-
gna eorum, & insulas, tantum Romani sanguinis vi-
torumq; illustrum exercitum producemus, vt dimi-
diā aduersariorum partem ex vna Republ. sumus
adæquatur.

Quid vero si Herriam, & magnum ducem Flo-
reniæ filiosq; & iam insitam domui Austriae fami-
liam, recentemq; quorum insignis in fide & religione
tuenda pietas illustris est, quorum classibus Ottoma-
nicæ vires acciduntur.

In Gallia plerique Catholici sunt: mihi ab amico hac
nomina sunt missa.

Le Roy.

Monsieur le frere du Roy.

Monsieur le Prince de Condé prince du Sang.

Monsieur le Conte de Soisson prince du Sang.

Autres Princes.

Monsieur De Guise.
Monsieur Du-Maine.
Monsieur De-Nevers.
Monsieur De Longueville.
Monsieur De Vandoine.
Monsieur le cheualier De Vandoine.
Monsieur De Sainct Paul.
Monsieur De-Nemours.
Monsieur le Prince D'Auvergne.
Monsieur Darbeuf.
Monsieur le Prince De Ginuille.
Monsieur De Cheuerenfle.
Monsieur le Conte D'Arcour.
Monsieur D'Alles.
Monsieur De Lauragne.
Monsieur le Duc de Ratelois.
Monsieur le Duc de Fronsac.

D V C S.

Monsieur le Duc de Pernon.
Monsieur le Duc de Monbayoy.
Monsieur De Candelle Duc D'Aloin.
Monsieur le Duc de Mommorancy.
Monsieur De la Vallette coronel general de France.
Monsieur le Grand, Ecuuyer de France.
Monsieur le Duc de Vantadoué.
Monsieur le Duc De Raids.
Monsieur le Duc De Rones.
Monsieur le Duc Duzes.

MARESCHAVX DE FRANCE.

Monsieur le Mareschal de Rognelaure.
Monsieur le Mareschal de Briffac.
Monsieur le Mareschal de Boif-Daulphin.
Monsieur le Mareschal de Souray.
Monsieur le Mareschal de Vitry.
Monsieur le Mareschal de Tamines.
Monsieur le Mareschal de la Chatre.

M A R Q V I S.

Monsieur le Marquis de Rouillac.

Monsieur

Monsieur le Marquis de Mirebeau.
 Monsieur le Marquis de Moretemard.
 Monsieur le Marquis de Trans.
 Monsieur le Marquis de Canify.
 Monsieur le Marquis de Vieuille.
 Monsieur le Marquis de Villaine.
 Monsieur le Marquis de Ruffec.
 Monsieur le Marquis de Tamine.
 Monsieur le Marquis de Sable.
 Monsieur le Marquis de la-Verdun.
 Monsieur le Marquis D'Eternel.
 Monsieur le Marquis de Beueron.
 Monsieur le Marquis de Cuure.
 Monsieur le Saint Chaumont.
 Monsieur le Marquis de Mony.
 Monsieur le Marquis de Ville-roy.
 Monsieur le Marquis de Cortaubau.
 Monsieur le Marquis de Villars.
 Monsieur le Marquis D'Oraison.
 Monsieur le Marquis de Marigny.
 Monsieur le Marquis de Portes.
 Monsieur le Marquis D'Allegre.
 Monsieur le Marquis D'Estin.
 Monsieur le Marquis de Rauel.
 Monsieur le Marquis Domtefert.
 Monsieur le Marquis Dalluy.
 Monsieur le Marquis de Sidul.
 Monsieur le Marquis de Fimarcion.
 Monsieur le Marquis de Mirepoix.
 Monsieur le Marquis de Timbrune.
 Monsieur le Marquis D'Araigny.
 Monsieur le Marquis de Bresfieulx.
 Monsieur le Marquis de Cessac.
 Monsieur le Marquis de Gimolz.

C O N T E S .

Le Conte de la Rochefaucault.
 Le Conte de Sainct dignan.
 Le Conte de Gramont.
 Le Conte du Lude.
 Le Conte de Lauzun.
 Le Conte de Torigny.
 Le Conte de Termes.
 Le Conte de Grampe.
 Le Conte de la Marque.
 Le Conte Chomberc.
 Le Conte de Treme.
 Le Conte de Sanferre.
 Le Conte de la Voute.
 Le Conte de Curson.
 Le Conte de Carton.
 Le Conte de Mauleurier.
 Le Conte de Cars.
 Le Conte de Tonnerre.
 Le Conte de Cremail.
 Le Conte de Sufle.
 Le Conte de Grignan.
 Le Conte de Vertu.
 Le Conte de Breme.
 Le Conte de Pegnillem.
 Le Conte de Tornon.
 Le Conte de L'Estrange.
 Le Conte de la Vedan.
 Le Conte de Frafque.
 Le Conte de Maurer.
 Le Conte de la Roche Gnon.
 Le Conte de Carles.
 Le Conte de Criffe.
 Le Conte de Gransay.
 Le Conte de Maille.
 Le Conte De Maran.
 Le Conte D'Aubigon.

Le Conte de Sanzay.
 Le Conte de Chantel.
 Le Conte de Chasteau-Vilain.
 Le Conte de Chasteau-neuf.
 Le Conte de Monranel.
 Le Conte D'Ax.
 Le Conte de Chinerny.

V I S C O N T E S .

Le Visconte Duza.
 Le Visconte de Pompadoun.
 Le Visconte de Brigul.
 Le Visconte de Poulignac.
 Le Visconte D'Ambetterre.
 Le Visconte de Pomy.
 Le Visconte de Foncande.
 Le Visconte de L'Arbouft.
 Le Visconte de Sainct-Girons.
 Le Visconte de Bordes.
 Le Visconte de Poife.
 Le Visconte de Cere.
 Le Visconte de Chanemy.
 Le Visconte de Clere.
 Le Visconte de Marcossy.
 Le Visconte de Dune.

L E S C A R D I N A V E X .

Monsieur le Cardinal de Guise.
 Monsieur le Cardinal de la Roche-faucault.
 Monsieur le Cardinal de Poudry.
 Monsieur le Cardinal du Perron.
 Monsieur le Cardinal de Raurz Euesque de Paris.
 Monsieur le Cardinal de Vernal Euesque de Metz.
 Monsieur le Duc de Joyeuse fils de Monsieur de Gui-
 se Abbé de Feccan & coadiuteur de L'Arche-
 que de Marbonne.

E V E S Q U E S .

Monsieur l'Archevesque de Tholouse fils de Mon-
 sieur de Pernon.
 Monsieur l'Evesque D'agde fils de Monsieur le Co-
 te D'auvergne.
 Monsieur l'Evesque de L'andeue fils de Monsieur
 de Dantadouë.
 Monsieur l'Evesque de Cammaige fils de Monsieur
 le Mareschal de Souray,
 Monsieur l'Evesque Du-mans fils de Monsieur le
 Mareschal de la Verdun.
 Monsieur l'Evesque de Vimers fils du Conte de Su-
 ze, neveu de Monsieur Dumaine.
 Monsieur l'Evesque de Marseille frere de Monsieur
 de Sainct Luc.

Plus quarante cheualiers du Sainct Esprit.

Plus plusieurs Seigneurs de qualité portants til-
 tres de Lieutenant du Roy, dans toutes les prouin-
 ces de France, que je ne vous faurois nombrer; Cō-
 me Messieurs de Goudrin, De Cregny, De Pralin',
 Baffompierre, Dorlame, D'alincourt, Montauban,
 qui est prince de Gniñemie, de Bordeille, d'Amble-
 uille, de Montpeffart, Denis frere de Monsieur Du-
 maine, Deliaucourt premier escuyer de du Roy, Dan-
 delot de Sainct-geran, De Sainct-luc; Et plus de qua-
 tre mille fil y faillor mettre le tout.

Plus tous les Parlemens de France qui sont tous
 Catholiques: Comme, le Parlament de Paris, Parle-
 ment de Tholouse, Parlament de Roüans, Parlament
 de Bourdeaux, Parlament de Raines en Bretaigne,
 Parlament de Dijon, Parlament D'aix, Parlament de
 Grenoble, Sens.

Quod si etiam è Gallia ad occidentem procedere
 animus est, & spectare magna trans Pyrenæos regna,
 regna nunc duplice matrimonio Francia confœdera-
 ta, plurimos antiquæ religionis cultores inueniemus.

Primo

Primo Philippum Tertium Catholicum regem, Tres eius filios, duas filias. Deinde potentissimos principes, quorum Catalogum eo modo, quo mihi ab homine doctissimo, & amicissimo transmissus est, hic tibile & lubens reddam.

Relatio Titulorum Hispanie, quatuor viii cuiusq; redditus annui, & ubi quisq; suum habeat Statum.

Dux Fieræ, Marchio Berlangæ, Comes de Haro, domus de los fieræ, Infantes de Lara septem filiarum Dominus, Comes fabuli Castiliæ & magnus Juri præses, Caput domus de los Velascos, Domus originaria illi est in Burgos, status in Castilia vetere, sylvis Biscaiæ & Soriæ, Reditus annui 80. m. Ducatos.

Dux Medinae de Rio fico (fluvij torridi) comes Modica & Melgaræ Vicecomes de Esterlin, Almerante (Thalassarchius) Castiliæ hic sanguine regio natus est patre Don Fridrico Magistro S. Jacobi, qui filius regis Alfonsi XI. fuit & frater nothus regis Petri crudelis cognomine, Caput familiae de los Henriques, Domus huic Vallisoleti, status in prouincia de Campos, in Catalaunia & Seuilia, Reditus sūt 100. m. duc.

Dux Albanæ & Huesca marchio Soriæ, comes Saluateræ, vicecomes de Saldires, Dominus de Valle de Corneia (vallis cornicu) Caput domus de Toledo, Domus originaria est Salamanca, Status in Castilia vetere, & regno Granateni & finibus Portugaliæ, Reditus ille habet 80. m. duc.

Dux de Infantado, marchio Zeneræ & Santilana, dominus (del Real de Mançanares) regaliū (qua ex promis & eo spectantibus) Caput domus de los Mendozas, Domus in Guadalaiara, Status in regno Tolentino & saltibus Castiliæ veteris & prouincia de Alaua, Reditus 80. m. ducat.

Dux Alcalæ de los ganzules, marchio Tarife, Comes de Burno & de Villamartin, Adelantado maior Andaluziæ, Caput domus de Riberas, Domus origo illi Seuilia est, Status in eodem regno, Reditus 150. m. duc.

Dux de Albuquerque, comes Budina, caput familiae de los Cuevas, habet suum Statum in Albuquerque, Domus in Estramadura & Castilia vetere, 40. m. ducat.

Dux Escalonæ, marchio Villenæ & Moya, Comes S. Stephani, Caput familiae de los Pachecos, Domus illi Tolera, Status in regno Murciæ, habet annuatim 130. m. duc.

Dux Ossuriæ, marchio de Penafiel, Comes Vrenne, Caput domus de los Girones, Habet domum autem suam in Penafiel, Statum in regno Seuilia, In annum 100. m. duc.

Dux de Arcos, marchio de Lara, comes Marchenæ, caput familiae de los pones de Leon, Domus ipsius in Seuilia, Status ibidem, In annum 80. m. duc.

Dux de Baier, marchio de Gibraleen, Comes de Benalcazar, caput de los Zunegas de Sotomaior, Domus in Seuilia, Status ibidem & Castilia vetere, 70. m. ducatos annuos.

Dux Gandiæ, marchio de Lombaïi, Caput de los Borias, domus Valentia, Status in eodem regno, 60. m. ducat.

Dux Sesæ, comes de Cabray de Vaena, caput de los Cordonas & de Aquilar; Domus illius est Corduæ & Granatae, Statum habet in eodem regno Granateni, 70. m. ducati annui.

Dux Medinae celi, marchio de Cogolludo, comes de Puerto de Sancta Maria, Caput familiae de los Cordas, Domus habet Medina celi, Statum in regno Tolentano, 50. m. duc.

Dux de Medinacidonia, marchio de Sancti Luca de Barrameda, comes de Niebla (nebulæ vel vapores,)

caput de los Guzmanes, Domum habet in Seuilia & in portu de S. Lucar, Statum in regno Seuilia, ducato annuos 130. m.

Dux Maqueda, marchio de Elche, Caput familiae de los Cardenas, statum habet in regno Toletano & Valentia per annum 40. m. duc.

Dux de Nagera, comes de Treuino de Valencia, & Don Iuan, Caput domus de Manriquez de Lara, domum habet in Nugera, statum in prouincia de la Rioia, 50. m. duc.

Dux Feria, marchio Cafræ, caput de los Figueroas, Statum refert in Estramadura, domum in Cafræ, 50. m. duc.

Dux Cardonæ & de Segorue, marchio de Comares, dominus in Lucena, Alcayde de los Donzoles, sanguine iunctus regibus Aragonia & de la Cerdia, Domum habet Valencia & Cardonæ & Barcelona, Statum in regnis Valencia, Catalaunia & Cordouæ, redditus annuus habet 110. m. duc.

Dux Somæ, marchio de Palamos, Almiranta Neapolitanus ex domo de Cordouæ, domum habet in Belbuche, 40. m. duc.

Dux de Villahermosa (vñlhermōsæ) comes de Ribagoræ, ex familia & sanguine regum Aragonia, Domum habet Saragoçæ, Statum in regnis Aragonie & Valentie, annuos 25. m. ducat.

Dux Pastrana, Princeps de Euoli caput domus de Silua regni Portugalie, vnde in Castiliam venit Ruy Gmez de Silua, Domum habet Madriti & Pastrana 50. m. Ducat.

Dux de Franchaïla, Princeps de Melito, ex domo de los Mendozas, Domum Toleti, Statum in eodem regno, & numerat in annos 40. Ducatorum millia.

Marchiones maiores.

Marchio de Astorgæ, Comes de Trastamara, Domus minus domus de los Villalbos, caput de los Ozorios, domum habet in Astorga, statum in regno de Leor, & prouincia de Campos habet 50. m. ducat.

Marchio de Aguilar Comes de Castaneda, ex domo de los Manriquez de Lara, habet domum Originariam in Carriæ & Aguilar de Campos, Statum in montib; & prouincia de Câpos, Reditus 40. m. duc.

Marchio de Denra, Comes de Lerma, Caput de los Roias, Domus illius in Denra & Valencia, Status in regno eodem & in Castilia veteri, Reditus 25. m. duc.

Marchio de Mendeiar Comes de Tendilla, ex domo Mendocæ, Domum habet in Mondeiar, Statum in Alcarria, Reditus 36. m. duc.

Marchio de Nauarres, Magister de Montesa, Principalis & caput domus de los Borias, habet domum in Valentia, Statum ibidem, Reditus 20. m. duc.

Marchio de Pliego, Dominus domus de Aguilar & de Cordouæ, Domum ibidem habet Cordouæ, Statum in prædicto regno in redditib. habet 50. m. ducat.

Marchio de Sarria, Comes de Lemos, de Castro & de Villalua, dominus de villoa, Caput Domus de Castro, domum habet in Lemos & Sarria, statum in regno Galicia, Redit. 80. m. duc.

Marchio de los Velez Adelantado de Murcia, ex domo de los Fajardes, domum habet in los velez, Statum in regno Murciæ, In redditib. 60. m. duc.

Marchio de S. Cruce ex domo de Bacan' creatus Judex cum summa auctoritate die 23. Januarii Anno 1584. domum habet Granadæ Annuos 36. mille ducat.

Marchio de Villafranca, ex domo de Toledo habet annuè 30. m. ducat.

Marchio de Volade, ex domo de Auila Toledo, domum habet Auila & velade de renta 20. millia ducatorum.

Marchiones minores.

Marchio de Ajanonte, ex domo de los Sunegas. domus illius Originaria est Seuilia, status in eodem regno, & fuit in reddit. 26.m.ducat.

Marchio de Altamira, ex domo de los Rojas, domus in Altamira, redditus 12.m.ducat.habet.

Marchio de Viana, ex domo de los Pimentales, domus Vallisoleti, status in regno Galicia, 14. mille ducatos.

Marchio de Camarata & de Sabroso, Comes de Rula, Adelantado de Caçorla, ex domo de los Cobos & Mendoçæ, domus Vallisoleti status in Cata-lunia, ducati illi annui 50.m.

Marchio de Cortes, ex domo de Toledo, domus illius originaria in Cortes, status in regno Nauarræ, 16.m.ducat.

Marchio de Monte maior, ex domo de filua, domus in monte maiore, redditus 15.m.ducat.

Marchio de la Guarda de sancta Eugenia, Caput domus de los Mexias, domus illius Salamanica, status in regno de Jaen, redditus 40.m.ducat.

Marchio de montes claros, ex domo de los Men-doças, domus in Gadalajara, 16.m.ducat.

Marchio de las Nauas, caput de los Auilas, domus in ciuitate Auila, status in finitimo illius tractu, annue 16.m.duc.

Marchio de Poffa, ex casa de Rojas, domus Vallisoleti Poza & Madriti, status in Castilia antiqua, 20. m. ducat.

Marchio de Estriga, ex domo de los Centuriones de Genua, domus illius in Estipa, status in regno Seuilia 25.m.duc.

Marchio de Ibara, ex domo de los Pimentales, domus Vallisoleti, status in Castilia antiqua 16. mille ducat.

Marchio de Villamanrique, Caput de los Portocareros, domus illius Seuilia, status in Esterre-madura, 16.m.duc.

Marchio de Villanueva del Ris, Caput de los Herniquez, domus est Seuilia sita annue duc. 25.m.

Marchio de la Drada ex domo de la Cueua, domus in la Drada, status in regno Toletano, annue habet 10. m.

Marchio de Cauete, ex domo Mendoçæ, domus in Cueua, status in ipsius tractu & finibus, annue 15. m. ducat.

Marchio de Fromista ex domo de Benauides & Henriquez, domus in Fromista, status in Prouincia de Campos & Castilia vetere, annue habet ducat. 10.m.

Marchio de Falces, Caput de los Peraltas, domus illius in Vrbe, status in Regno Nauarræ, 8. mille ducatos.

Marchio del valle, ex domo de los Corteses, domus Seuilia, status in Hispania noua 50.m.duc.

Marchio de Ardales Comes Leuç, Caput de Guzman, domus in ciuitate de Melaga, status in regno Seuilia ducat. 16.m.

Marchio Alcalæ de la Alameda, ex domo de Portocareros, domum habet Seuilia, ducat.m. quolibet anno.

Marchio de Alcauizos, ex domo de Henriquez, domum in Alcauizos, statum in ipsius tractu habet 16. m.ducat.

Marchio de Aulafuente, ex domo de Zuniga, domus in Ralanas, statum in Castilia vetere, Reditus 12.m. duc.

Marchio de Pioxa, ex domo Wolla, domus Vallisoleti, & 12.m.duc.

Marchio de Villamanrique, ex domo de Suniga, domus est Seuilia, status in eodem regno, 16.m.duc.

Marchio de Aunon, ex domo de Herrera, domus Madriti, status in Alcarria, 25.m.duc.

Marchio Molinæ, in eadem domum habet, in redditib. 6.m.duc.

Marchio de Cerraluo, ex domo de Castro, domus in Ciudadrigo, status in eiusdem finib. aut ditio-ne, 8.m.duc.habet.

Comites Prima Clasis.

Comes de Benauente, Caput domus de los Pi-menteles, domum Vallisoleti habet, statum in regio-ne de Campos, Proæctus illius 100.m.duc.

Comes Albæ de Lista, ex domo de los Henriquez, domum refert Samoram, statum in Castiliam veterem, prouentus 40.m.duc.

Comes Mirandæ, Caput domus Aucunæ & de los Auellanadas, domum refert in Pennarandam, statum in Castiliam veterem, prouentus 35.m.duc.

Comestabuliregni Nauarræ, ex domo de Toledo, domum in Pamplona, statum in Axuel regni Na-uarræ, prouentus in 25.m.ducatis habet.

Comites secunda Clasis.

Comes Salinarum & de Ribadeo, ex domo de A-uellanda, & Mendoçæ, sedes stirpis in Burgos, statut in Biscaia & eius montibus, hic ob fortia maiorum suorum facta regi Castilia in expugnanda vrbe To-letana, priuilegium habet prandendi simul cum rege Castilia diebus Pafchæ & Natiuitatis, illique ce-dunt vestes regiæ. Item equus & patera, quibus Rex iis diebus vtitur, habet ducat. 20.millia.

Comes de Aguilar, Caput de los Arellanos, sedem habet in ciuitate Demandia, statum in la Riosa, & di-tione de Horria, de renta 15.m.duc.

Comes de Aranda, ex domo de los Vrreas, Domi-nus de Almormo, sedem aut domum familiæ seu gen-tilitiam Arandæ habet, statum in Aragonia, De renta habet 16.m.duc.

Comes de Alcaudeta ex domo de Cordua, sedem gentilitiam Alcaudetæ habet, & in annua numerat ducat. 8.m.

Comes de Aytona, ex domo de Moncada, sedem Barcelonæ habet originariam, statum in Catalaunia, 14. m.duc.

Comes de Altamira, ex domo de Moscofo, sedem habet in Altamira, de renta 8.m.duc.

Comes de Buiendia, Dominus de Duennas ex domo de los Acuñas, sedem habet in Duen-nas, statum in terra de Campos, numerat annue 20. m.ducat.

Comes de Ayllon, ex domo de los Ayllones & de Cordoua, sedem habet in Ayllon, de renta 8.m.duc.

Comes de Belchite, ex domo de Texar, domum Caragoçæ, statum in Aragonia, habet de renta 10.m. ducat.

Comes de Castellar, Caput de los Sapaudera, sedem Seuilia, statum in eodem regno, de renta 14.m.duc.

Comes de Castro, ex domo de los Mendoças, & Manriquez, domum in Castro habet, & annue duc. 10. mil.

Comes de Chrachon, Caput de los Bouadillas, sedem habet Madriti, statum in regno Toletano, habet annue 40.m.duc.

Comes de Cisuentes, Caput de los Silvas, domum habet Toleti, statu in eodem regno Toletan. 25.m.duc.

Comes de Cornua, ex domo de Mendoçæ, domum habet in Guadalajara, in reddit. duc 20.m.

Comes de Fuensalida, Caput de los Ayalas, domum Toleti, statum in eiusdem regno, in redditib. habet ducat. 20.m.

Comes de Canimo, domum ibid. in Canimo habet 6. m. duc.

Comes de Gelues, caput dom. de Portugal, domum Seuilia

Seuiliæ & statum in regno Seuiliæ, annuè habet 22. mille ducat.

Comes de Gomira, ex domo de Ayala, domum Gomiræ habet, annuè 16. m. duc.

Comes de Oliuares, ex domo de los Guzmanes, domum Seuiliæ habet, statum in eodem regno, de renta 40. m. ducat.

Comes de Corentayna, Caput domus de los Corellas, domum habet Valenciac, statum in eodem regno Valenciac 14. m. duc.

Comes de Fuentes in Aragonia, Caput domus de Heredra, statum in d. regno habet, domum Saragoç, 10. m. ducat.

Comes de Medellin, ex domo de los Portoramos, domum habet in Medellin, statum in Extremadura, 35. m. ducat.

Comes de Monte agudo, marchio de Almaçan ex domo de los Mendoças, domum in Almaçan, statum in Aragonia regno habet, annuè 18. mille ducat.

Comes de Montorrey, ex domo de Azeuedo, domum Salamanç habet, statum in regno Galiciae, de renta 18. m. ducat.

Comes de Oropesa, & de la de leyrofa (delectabili) Dominus de Segulla, ex domo de Toletto, domum habet in Talauera, statum in regno Toletano, 35. m. de renta.

Comes de Iferno, ex domo de los Manriquez, domum habet Vallisoleti, statum in Castilia veteri, de renta 20. m. ducat.

Comes de Onanto, Caput de los Gueuuras, domum habet in Onanto, statum in prouincia de Alaua, de renta 10. m. ducat.

Comes de Morata, ex domo Luna, domum Mataræ habet, statum in Aragonia, In redditibus, 12. mille ducatos.

Comes de Orgaz, ex domo Mendoçana, domum in Orgaz habet, & annuè 12. m. duc.

Comes de la Puebla, ex domo de Cardinas, domum habet Clerenæ, statum in Ertremadura & regno Granata, 18. m. duc.

Comes de Pliego, ex domo de los Carrillos & Mendoçana, domum habet Gradalajara & in Pliego, statum in Saltubus de Cuenca, 12. m. duc.

Comes de Puno ex rostro, Caput de los Arras, domum Madriti habet, statum in regno Toletano, de renta 20. mille ducatos.

Comes de Paredes, ex domo de los Manriquez, domum in Paredes habet, statum in prouincia de Campos, 14. m. duc.

Comes de Riuadetura, ex domo de Auellaneda, domum habet Vallisoleti, statum in regno Galiciae, 10. m. duc. annue.

Comes de Saftago, ex domo de Alagon, domum Saragoç, statum Aragonia, habet in redditibus 18. m. ducat.

Comes S. Stephani, Caput de los Benauedes, domum habet Vbedæ, statum in regno Aragonia, de renta 15. m. duc.

Comes de Gelues, ex domo de la Cerda, domum in Gelue habet, & annue 8. m. duc.

Comes de Baraias, Caput de los Sapates, domum Madriti, statum in regno Toletano habet 12. mille ducat. de renta.

Comes de la Puebla de Montaluan, ex domo de los Girones & Pachecos, domum Puebla de Mota-luan habet, statum in Extremadura, & in redditus 20. mille ducat.

Comes de Baylen, ex domo de los Ponces de Leon, domum habet in Baylen, statum in regno de Jaen, & 16. m. ducat.

Comes de Nieua, ex domo Valascorum, domum in Nienia habet, statum in Rioja, ex redditu annuo numerat 12. m. duc.

Comes Saluæterræ, ex domo de los Ayalas, domum in Saluæterra habet, statum in prouincia de Campos, ex annuo redditu 10. m. duc.

Comes de Luna, statum habet in Leon, & ibidem domum, & 20. m. duc.

Comes de la Guerra, ex domo de los Carrillos, de renta 60. m. duc.

Comes Vcedæ de domo de Mexias, domum Auillæ habet, & ex redditu annuo numerat 10. m. duc.

Comes de Fuenfaldana, domum Vallisoleti habet, statum in Castilia veteri, 8. mille ducat. ex censu annuo.

Comes Lodosæ, ex domo domum in regno Nauarræ habet, vna cum statu, in censu habet 8. mil- le duc.

Comes de sancta Gadca, Adelantado Castiliæ, ex domo de los Padillas & Acunas, domum habet in sancta Gadca, censu 20. m. duc.

Comes Almenaræ, ex domo de los Proxitas, domum Valentia habet, statum in eodem regno. Censu 8. m. duc.

Comes Oliuæ, Caput familiae sive domus de los centellos, domum Valenciac, statum in eiusdem regno habet 18. m. duc.

Comes Albaydæ, caput familiae, sive princeps de los de Lapellido de Milan, domum habet Albaydæ, statum in regno Valentia, Censu illius 10. m. duc.

Comes Eldæ, Princeps familiae suæ, domus de los Colomas, statum in regno Valenciac, domum Eldæ, habet 8. m. duc.

ViceComites.

Vice Comes Peralta, in censum haber annue 6. mille ducat.

Vice Comes de Guebuli, in censum 8. m. duc.

Vice Comes de Chelua in censum haber 6. m. duc.

Almirantes seu Thalasfrachi.

Almiranta Castiliæ, in censum haber 40. m. duc.

Almiranta Aragonia, in censum 80. m. duc.

Almiranta Valenciac, in censum 10. m. duc.

Adelantados.

Adelantado Caragoçæ 12. m. duc.

Adelantado Galicia 8. m. duc.

Adelantado Canana 10. m. duc.

Adelantado Castiliæ 12. m. duc.

Priores Sancti Ioannis.

Prior S. Joannis Regnorum Castiliæ & Leonis, Cen- fu 10. m. duc.

Prior S. Joannis Catalauniae 14. m. duc.

Prior S. Joannis Valenciac 7. m. duc.

Prior S. Joannis Aragoniae, in redditus annuos habet 6. m. duc.

Princeps de Ascoli, caput de los Leyuas, domum habet in ciuitate S. Dominici, statum in Prouincia de la Rioia, & in Ducatu Regni Neapolitani, censu 50. m. duc.

Magistri.

Magister S. Jacobi, qui ipsemet Rex est, annuè habet 20. m. duc.

Magister Calatrava habet 100. m. duc.

Magister Alcantara 100. duc.

Hostres Magistratus sua Regia Maiestas sibi védicat.

Archiepiscopi.

Toletanus 200. m. duc.

Seuiliæ 100. m. duc.

S. Jacobi 60. m. duc.

Granatenfis 50. m. duc.

Saragocæ 50. m. duc.

Valencie 60.m.duc.annue.
Tarragonae 20.m.duc.
Burgensis 40.m.duc.

Episcopi.

De Leon 16.m.duc.
De Vbredo 12.m.duc.

Episcopi suffraganei sub Archiepiscopatu
Tolerano.

De Ciguença 40.m.duc.
De Cuenca 36.m.duc.
De Cordoua 40.m.duc.
De Segouia 20.m.duc.
De Palenca 30.m.duc.
De Hozma 20.m.duc.

Episcopi suffraganei Archiepiscopatus

S.Iacobi.

Plasencia 40.m.duc.annue.
Salamancæ 20.m.duc.
Coria 25.m.duc.
Astergæ 20.m.duc.
Badajazæ 20.m.duc.
De Gudaeindrigo 14.m.duc.
Orenses 8.m.duc.
De Juy 7.m.duc.
De Mondonedo 7.m.duc.
Samoræ 16.m.duc.
De Lugo 6.m.duc.

Episcopi suffraganei Archiepiscopatus Ca
ragoceni.

Pampelona 16.m.duc.
Calahorra 6.m.duc.
Huesca 12.m.duc.
Balbasti 8.m.duc.
Tarragonæ 16.m.duc.

Episcopi suffraganei Archiepiscopatus

Seuile.

De Cadis 14.m.duc.
De Jaen 30.m.duc.
Aulæ 20.m.duc.

Episcopi suffraganei Archiepiscopatus

Valencia.

Cartagena 12.m.duc.
Origuæ 8.m.duc.
Secorbe 8.m.duc.
De Albarazen 8.m.duc.
Malloria.

Episcopi suffraganei Archiepiscopatus

Granatenfis.

Malagæ 30.m.duc.
Almeria 13.m.duc.
De Guadiæ 12.m.duc.

Episcopi suffraganei Archiepiscopatus

Tarragonensis.

Gironæ 10.m.duc.annue.
Lerida 10.m.duc.annue.
De Vrgel 8.m.duc.annue.
Elua 7.m.duc.annue.
De Vrque 6.m.duc.annue.
Barcelonensis 8.m.duc.annue.
De Cerduna 4.m.duc.annue.
Tortosanus 12.m.duc.annue.

Quod si Indiarum quoq; regna animo obire placeat, nationes, populoq; potentes, duplo maiorem numerum, quam sit eorum, qui in variis seetas sparsi sunt, conficiemus. Tot Praetorum, Gubernatorum, Naueorum nomina recensenda forent, ut tedium & inuidiam facturum me putem.

Sed nunc Boream reuifamus, atque illam viris, armisque, & quod caput est, eruditâ generositate nobilem Poloniam ingrediamur; In qua primum ari-

mo pio, fortique, & rebus gestis exercito, Rex Sigis mundus, & patriæ virtutis amulatior Vladislaus filius, occurunt, Catetraque proles regia.

Sequuntur Principes & Domini Aula Sereniss. Archiducis Alberti.

Dux de Oranges, obit conflantissimus in fide Catholica Anno D o M I N I 1618.die 20.Febr.

Dux de Arisshot Comes de Atenberg, Eques vellereis aurei.

Dux de Chimay Comes de Beaumont, Dominus de Auennes & Comes de Zonegen.

Eques de Arenbergk.

Dux de Croy Marchio de Haure, Comes de Fontenoy vellereis au. eques.

Baro de Fine tranges frater ducis de Croy.

Princeps de Legne, vellereis aurei eques Gubernator & Capitanus Artesia Comitatus.

Marchio de Roboys filius istius.

Comes de Egmont, vellereis autrei eques, gubernator & Capitanus generalis Comitatus Namurci.

Princeps de Baure filius illius.

Fridericus Comes de Berge, Comes de Boermer, Eques vellereis aurei, Gubernator & Capitanus generalis Geldria, Ducatus & Comitatus Zutphanienfis.

Comes Henricus de Bergen, Dominus de Steuenvert frater illius.

Comes de Berlaymont & de l'Alaing Eques vellereis aurei Gubernator & Capitanus generalis Ducatus Luxenburgenfis, & Comitatus de Chinny.

Comes de Champlite Eques vellereis aurei Vice-Capitanus Generalis Burgundia & Charlois.

Marchio de Veranbon Eques Vel.aur.

Baro de Balancon frater illius.

Marchio de Marney, Comes de Ponrevaul Eques &c.

Comes de Solre, Eques aur. vellereis.

Comes de Hochstraten.

Comes de Boffluit.

Comes de Bucoy Eques vellereis aurei Lieutenant locum tenens & Capitanus generalis & magnum Baillii Hannouia & Comes de Hautesquesque.

Princeps de Barbançon.

Comes de Reux.

Comes de Meghen.

Marchio de Renty.

Marchio de Trefegmes.

Comes de Vertain.

Comes de Henin Dux de Borneuille.

Comes de Beaureu.

Comes de Frelin.

Comes Sanctæ Aldegondæ Gubernator, & Capitanus Ducatus Limburgensis, de Faulquemont, Dalhem & Rodeleducq.

Comes de Norelles.

Comes de Valfuze.

Comes de Middelburgh.

Comes de Henghien.

Comes de Falays.

Comes de Croix.

Comes de Esterres.

Comes de Willerual.

Comes de Bailleul.

Comes de Bassigny Baro de Boertel.

Baro de Grimbergh.

Dominus de Bredam.

Dominus de Marlec penes quem summa rei quæstoria.

Dominus de Coppigny & hic quæstor.

Marchio

Marchio Spinola Capitaneus & Praefectus gubernator generalis Belgii nomine Regis Catholici & Archiducis.

Comes de Aneuer dicti Marchionis Aulæ Praefectus & Archiduci à poculis.

Marchio de Wedere Praefectus generalis equitum. Comes de Furstenberg.

Marchio de Malaspina, Ordinarius in Aula Serenissimi Archiducis.

Cum viro nobili, doctog, è Polonia oriundo Abrahami Sculerti Catalogum ostenderem, hunc in modum ille mihi rescripsit: Verba enim eius ponere consultum duxi.

Ex omnibus istis familias, quas pro se Hæresiarcha citat, nonnulli degenerarunt, Principaliora tamen capita eorundem stemmatum Rom. Cathol. ab antiquo illata fidei tempore incorrupta permanerunt, & hucusque constanter perseuerant: Nam de familia Lesniiorum de Lefno, & eorum stemmate, quæ pro se citat, etiam hæc tèpsteat tot existunt feruentes Rom. Catholici; quòd nec iste qui citat, nec qui ab illo citatur, capillos in capitibus suis numerare valent.

Comites verò ab Ostrorog (excepto citato) omnes Roman. Catholica Religionis non solum assertores, verum etiam acerrimi propugnatores fidei, sapientia & potentia insignes existunt. Quorum caput, & principes Palatinus Posnaniensis recenti iudicio in publica disputatione Lublini nouum Euangelium, & illius assertores grauissimo iudicio condemnauit.

De Fierleurum tam numero fæ prospætia, si duo solummodo funesta noui Euangelii caligine offusi, ad publici munera officium in Religione aut Repub. cœlumpere nequeunt cum summo dolore suorum; non idcirco de vniuersa familia, de qua tot Principes viri Palatini & Episcopi, torcæteri potentes Senatores, omni tempore in Rom. Cath. fide floruerunt, & nunc florent, quòd annalibus recententur, & quibus nunc Illustrissimus & Reuerendissimus Episcopus Plocensis, paulò ante Vicecancellarius Regni, noui Euangelii assertores, & doctrina & potentia ita coercet, vt in tota Diæcœsi sua eis, non modo noui Euangelii Scholas, sed ne quis quidem aperire liceat.

Nicolaus autem Fierlei Senator Regni dignissimus, publicè in prædicta Lublinensi disputatione, seductores noui Euangelii authoritate, & prudentia sua comprescit.

Cæteri quos refert Hæresiarcha sui Euangelii erroribus irriteritos, tales sunt, vt in tam numero fæ Prospætarum suarum familias, & ordinibus, quæ Roman. Cath. Religionem semper sunt professe, & iam profertur, ne cernantur quidem.

Quod vero vnum & alterum Principum & Comitum Hæresiarcha pro se adduxit; facile ea ipsa in opia conuincitur, quod satis exigua copiam ex innumeris ferè Principum, Ducum, & Comitum numero recentere potuit.

Nos autem pro adductis possumus Rom. Cathol. Religionis tot oculis illius turmarum obincere, quorū ille terris Euangelii sui tenebris nunquam vidit, aut videre poterit.

In primis autem se offert Minor Polonia, in qua Marchionum de Mirou, Gonzagorum domus vniuersa Rom. Cath. fidè ab antiquo tuerit & defendit.

Arauæ Liptouæque Comitum Komorouiorum familia tota.

Comitū à Teczyn peruetusta prospætia tota quæta. Comitum de Wifnicza Lubomirsciorum Gens vniuersa.

Ipse Palatinus & Castellanus Cracoviensis, Principes viri potentia & autoritate, cum omnibus Senatoribus Rom. Cath. Religionem profitentur & tuerentur.

In Maiori vero Polonia Comes de Zgorka Generalis Maioris Poloniae.

Comes de Zgorka Stanislaus Carnouius, cum omnibus familias suæ ordinibus eandem religionem profitetur.

Palatinus Posnaniensis Comes ab Ostrorog.

Comites à Tarnovv. Senatorum quoque omnes quotquot in eo Ducatu reperiuntur, omnes Roman. Cathol. Religionis se fæcere assertores & propugnatores feruentissimos quotidiano experimèto profitentur.

Ex Ducatu Mâsouï non expedit quæpiam Principum, Senatorum aut Nobilium recentere, cum omnes & singuli adeo ab antiquo complexam Romanæ Ecclesiam foueant ac defendant, vt noui Euâgeliæ seductoribus, non modo verbis influere callidis, sed ne iter quidem illuc facere tutum experiamur.

Ex Magno Ducatu Lithuanie non negamus duos Radziuilios, sèpius calcaria nouo Euangeliæ admouisse, sed multo potentiores eiusdem prospætia Duces, iisdem admotis calcaribus scimus ita propulisse & concitasse illud ipsum nouum Euangeliæ cum assertoribus suis ad ipsos vsq; inferos ablegando.

Ex eodem Ducatu, vt iam libenter admota calcaria remouerent, si possent, ne toties inquietudine, & noui Euangeliæ admotis calcaribus protruderentur & concularentur. Nam Radziuilius Dux, Palatinus VVilnenis. Dux Radziuilius Palatinus Provensis. Dux Radziuilius Adalbertus in Otyka & Niefvies. Dux Nicolaus Radziuilius non solum Rom. Cathol. Religionis ab antiquo fuerunt, verum etiam magnifice dotata exstruxerunt, Collegium quoq; Societatis Jesu dignum suo nomine & Religione exerunt.

In eodem Ducatu, Duces omnes de Jagellonia Regia familia.

Duces omnes à Magnorum Ducum Lithuaniae stirpe originem trahentes noui Euangeliæ caliginem hucusq; etiam aspicer e dignantur.

Comes Chotkiewicz, Dux Generalis copiarum, eiusdem Magni Ducatus, tantopere nouum dogma pestilens Euangeliæ, quâto Patriæ hostem cum amplissime familia sua potentia, & toto Senatorum ordine, quorum nemo in eo Ducatu nouo Euangelicus reperitur, persequitur.

Ex Ducatu VVotynie & Russie Dux de Ostrog Januissius, Dominus Cracoviensis.

Dux de Ostrog Januissius eiusdem nominis Palatinus VVolynie.

Dux de Ostrog Alexander Palatinus Braczlauia.

Dux Georgius Zaslavie.

Duces Sanguski omnes.

Duces Czartoriski in Czartori omnes.

Duces de VVifnovice omnes.

Dux Constantinus in Jaroslavv.

Dux Januissius in Jaroslavv.

Duces Koretcii omnes, de Korec.

Duces Koszercii omnes.

Et reliquæ Ducum familias, trahentes originem à Magnis Ducibus Lithuaniae, Russie, Maouia, Nalatia, VVolodimiria, quorum numerum recentere, est innumera solia otiose replere: Rom. Cathol. fidem profitentur, & noui Euangeliæ inuestoribus, non minus quam Turcarum, Tartarorumq; peridis excursionibus se re ipsa opponunt, vna cum Regia Maiestate, & vniuersi Senatorum dignitatibusq; ordinibus, pietate, studio, armis, & si quando expedit vita ipsa Roman. Religionem roborando & propugnando.

Neque nobilissimis Hungariae, Bohemiae, regnis defunt, quibus vetus Cathol. religio, pietasque cordifit, qui magna constantia eam defendentur: ostendunt hoc ipsa comitia, & pro principibus suis impensus labor, sumptusq; & inter clades seruata fides.

5. Hic igitur cum sit status religionum, si defensores attendas, non facile alia aliam vi & armis opprime poterit, quod si Catholicos in parte premant arma & bella, non tamen viatores diuturna frui pace valebunt, cum inter se acerbe diffideant, nec desint, quibus victoriae societas futura sit grauis.

CAPUT XI.

Status Religionum Europaeorum, si doctrinam & doctores spectes.

§.1. **D**OCTORES, & antistites discrepantium sectarum, quorum praecipue nomina in catalogo nundinarum vernerū anni i 618. inueni, & scripta comparaui, (quoniam aliquorum haberi non potuerunt, vel quod nondum prodissent, vel quod eorum typographos puderet) illi ferè nominantur.

Argentoratenes Academici.

Andreas Finnolot.

Anonymous vñbiant gege Christian Gottlieb.

Argentoratenes Prædicantes.

Anonymous de Jubilæo.

Andreas Cramerus.

Abraham Schultetus.

Adrianus Smoutius.

Arminiani & Gomorriani in Hollandia.

Balthasar Meissner.

Caspar Holtenius.

Caspar Melissander.

Caspar Finckius.

Christopherus Schleupnerus.

Christopherus Ziegler.

Conrad Diethrich.

Christopherus Adolphi.

Christopherus V Valpurga.

Danici Prædicantes.

Daniel Angelocrator.

Daniel Pareus.

Erhardus Lauterbach.

Egidius Strauch.

Fridericus H. Ibachius.

Friederich Franck.

Fridericus Baldunius.

Georgius Engelmar.

Georgius Zeaman.

Gaudentius de Jubilantibus.

Guilielmus Barret Anglus.

Heidelbergenses Academici.

Hartmannus Braun.

Henricus Altingus.

Henricus Eckardus.

Henricus Hopffner.

Henricus Hertzvigius.

Jacobus Martini.

Joannes Gisenius.

Joannes Simonius.

Joannes Grocius.

Joannes Tarnouius.

Joannes Affelmannus.

Joannes Staden.

Joannes Schröder.

Joannes Heinrich Hiemern.

Joannes Schneider.

Joannes Pandocheus.

Joannes Salmuth.

Joannes Joachim Beutherus.

Joannes Michaël Beutherus.

Joannes Leibus.

Joannes Georgius Siegwart.

Joannes Roffensis contra.

Robert Bellarminum.

Joannes Schreiter Annæberg.

Joannes Scharpius.

Maximilianus Ritter.

Martinus Rober.

Matthias Hoe von Hohenec.

Matthias Haffenreffer.

Melchior Schærerus.

Michael Mulingus.

Mercatus Popifticus autoris.

M. M. D.

Nicolaus Hartkopius.

Nicolaus Martini.

Nicolaus Pomeranus.

Nicolaus Greuinchorius.

Paulus Laurentij.

Polycarpus Læser.

14. Predig diuersorum vom Jubelfest.

Rothockienses Academici.

Robertus Sarisburiensis.

Sibrandus Lubberti.

Sigismundus Fuenius.

Simon Geduccus.

Scholaftici Neuhausianij.

Tubingenses Academici.

Thomas VVeinrichius.

Thomas Tuki Angli index fidei & religionis.

Vincens Schmuck.

VVihamus Alardus.

WVittebergenses Professores & Doctores.

WVirtenburgenses Prædicantes.

WVolfgangus Frantzius.

Et

Alii quo fama obscura recondit.

Catholici huius temporis doctores nominare multitudine vetar, ipsæ Academici, & collegia tum Canonorum, tum Religiorum multas paginas implerent.

§.2. Ad idem quod attinet, ea omnibus Catholicois vna est, quæ Concilio Tridentino, & aliis in Syndicis explicata est, ab hac vbi recessis, ingētem turbam omnium sectorum cōspicies, quarum vna quæque certissimam veritatem, exploratissimam fanēitatem sibi vendicat, audacissimè alios cōdemnat. Quia igitur postera ètas mirabitur de varietate, absurditate, blasphemis hæreſeon, breuirer de illorum auētoribus, sententijsque dicendum est.

Catalogum variarum hæreſeon olim S. Augustin. Philastrius, & ante hos Epiphanius contexerunt, nostro autem tempore, Lindanus, Præteolus, Sandrus, & compendio noster in tabula Chronographica Jacobus Gualterus qui nouas veteribus compofuit.

§.3. Primus nouitatem oris est, & ambitione, ac libidini libertate quæfuit Martinus Lutherus, cui occasionem indulgentiarum proclamatio, cœlam verò interna mala, quæ res quietas semper mouerunt, avaritia, illiciti amores, in quietiūgenii superbia dedit. Sed cum non haberet omnia constituta, & non modis falsis, sed & falsa repugnat, non potuit opus illud vñquā apte contexere, & concinnare, quin alia atq; alia deſtrueret, vt si quis magnum adiūcū ſine hypodigmate fabricetur, necesse habet multa diuere, quia manus confitio velociores fuerunt. Hinc inter ipsa initia non modo conciones, & scripta, sed menſarum etiam hilaritudines, & Eutrapelia, de quibus integros libros Lutherani cōſperunt, nouarum hæreſeon ſecundæ ſuerunt. Et ſanè vt ipſe Lutherus, & Matthias Hoe conc. 3. Jubil. fatetur, trīginta fanaticos Sp. ipſe expertus est, quemadmodum ingens illa

sub illicib⁹ ſus

Trīginta capitulo ſartus enixa facebat.

Fatetur hoc vel ingenium, vel necessitate veri adactus Joan. Gisenius Giessenus professor theſi 7. Quāuis vero in primis scriptis, quædam, quæpād ſays manifeſtarentur, propongantur, in sequentib⁹ tamen ſcic & improbantur. Successuē enim, aſidua Oratione, Meditatione, &

Tentat⁹

Errantium
nunquam
est ymaria.

Zvir
Bal
pac
rus
Tho
Mus
Nic
Stor
Ana
mus

Hæreſiar
che aliam
cauſam ha
bent, aliam
pratendunt.

Hæreſ
mulia mu
tare cogu
tur.

Ch

Oec
pad

Err
Cal

Err
Cal